

CENTRALA INFORMACJI I DOKUMENTACJI

Sprawozdanie No 94 z dnia 21 stycznia 1940 r.

Z W R A C A M Y   U W A G E

P R Z E G L A D   P R A S Y   N I E D Z I E L N E J

Strony 1 - 3

II

P O L S K A

- Strona 2 Jak Niemcy znęcają się nad profesorami uniwersytetów polskich
- " 2 O niedoli Polaków i ukraińców w okupacji sowieckiej
- " 3 35 000 Niemców przybyło z wołynia do wielkopolski
- " 4 Nowe pogłoski o wkroczeniu Niemiec do małopolski wschodniej
- " 6 Prasa niedzielna o Polsce

.....

Sprawozdanie obejmuje 9 stron

PRZEGLĄD PRASY NIEDZIELNEJ

Przemowienia lorda Halifaxa i Churchilla

Warszawa będzie wolna

W przemówieniu, które lord Halifax wygłosił wczoraj w Leeds, stwierdził on, że Niemcom chodzi nie o takie czy inne rzekome ich prawo, ale o opanowanie świata. Temu przeciwstawiają się w zgodnym wysiłku alianci.

Mówiąc o celach pokoju Halifax oświadczył:

Gdybyśmy mogli osiągnąć pewność, że rząd niemiecki będzie respektował swoje przyrzeczenia i będzie współpracował z nami na zasadzie: żyć samemu i pozwolić innym żyć - to nie musimy się o pokój, który byłby zemstą i pozabawiałby Niemiec miejsca, do którego mają prawo wśród narodów.

Współpraca angielsko-francuska będzie tworzyła podstawę dla ścisłego na wolności opartego związku wszystkich narodów Europy.

/Prasa francuska z 21 I /

.....

Winston Churchill w przemówieniu radiowym, które wygłosił wczoraj, oświadczył, że państwa neutralne powinny złączyć swoją sprawę ze sprawą aliantów, w przeciwnym wypadku los ich będzie się stale pogarszał na skutek ciągłych gróźb Niemiec.

Zdecydowani jesteśmy uczynić wszystko, aby wygrać - mówi Churchill. "Niech Warszawa, Praga i Wiedeń odrzuca rozpacz, nawet wobec agonii tych miast. Jest pewne, że będą wolne." "Nadejdzie dzień, kiedy zwycięskie narody będą panami wroga i panami samych siebie i będą mogły nakreślić plan sprawiedliwego pokoju, opartego na wolności i tradycji.

/Le Petit Parisien i inne z 21 I /

Jeszcze nie czas na pokój - stwierdza papież w liście do Roosevelta

---

Prasa francuska ogłasza list papieża do Roosevelta, napisany w odpowiedzi na mianowanie przez prezydenta Stanów Zjednoczonych osobistego posła w Watykanie.

Dzienniki podkreślają szczególnie następujące wyjątki z listu:

Pokój powinien być zdrowy i opierać się na regułach sprawiedliwości i równości a może być zrealizowany tylko

przez tych ludzi rządzących, którzy mają zrozumienie dla potrzeb ludkości.

Obecnie pokój taki nie jest jeszcze możliwy wobec wielkich przeszkód, a papież "nie chce budować na piasku". Nie ma widoków powodzenia dla akcji pokojowej, dopóki obecny układ sił nie ulegnie poważnym zmianom.

Papież stwierdza dalej, że żadne niepowodzenia nie mogą go rozczarować i wyraża radość i wdzięczność z powodu zaofiarowanej przez Roosevelta współpracy.

"Le Figaro" podkreśla, że list ten jest nowym dowodem, że papież bierze i będzie brał poważny udział w akcji dyplomatycznej.

/Prasa francuska z 21 I /

"L'Ordre" wypowiada się przeciw federacji europejskiej

Emile Buré polemizuje w artykule wstępnym "L'Ordre" z projektami utworzenia federacji europejskiej. Autor krytykuje pomysł, jako ideę prawników, którzy nigdy nie zdają sobie sprawy z klimatu, czasu i przestrzeni. "Nie prowadzimy wojny dla odnowienia dążeń Napoleona czy Brianda, ale w pierwszym rzędzie dlatego, aby Niemcy nie postawili nogi na naszych ziemiach. "Trzy wojny w przeciągu 70 lat - to wystarczy. Gdyby dziś utworzyły się Stany Zjednoczone Europy, to ośrodkiem dominacji byłby Berlin."

/L'Ordre z 21 I /

Trzeba pobić dwie bestie - Hitlera i Stalina

Saint-Pourçain w artykule p.t. "Germański bluff" pisze w "Le Petit Journal", że Francja i Anglia, wspomagane przez wojska polskie i czeskie walczą przeciwko Hitlerowi i Stalinowi, aby ustrzec świat przed stałą groźbą gigantycznego bluffu, jakim są ideologie hitlerowsko-komunistyczne. Pokoju nie będzie, dopóki te dwie szkodliwe bestie nie będą definitywnie wyrzucone z spośród ludzi.

/Le Petit Journal 21 I /

Spotkanie Gafenco - Markowicz

Ministrowie spraw zagranicznych Rumunii i Jugosławii spotkali się wczoraj w Versecz. Prasa francuska wyraża przypuszczenie, że obok rozmów przygotowawczych do konferencji ententy bałkańskiej, ministrowie naradzali się w sprawie wiadomości o ruchach niemieckich w Małopolsce wschodniej, który to fakt wywołał zaniepokojenie na Bałkanach.

Prasa dzisiejsza stwierdza, że jest pewne, iż technicy i instruktorzy niemieccy przybyli do okręgu naftowego w Małopolsce wschodniej i nawiązali kontakt z urzędami sowieckimi i z armią rosyjską. Nie potwierdza się natomiast dotychczas wiadomość, jakoby były jakieś poważniejsze oddziały niemieckie na terenie Małopolski wschodniej.

Korespondent "Basler Nachrichten" donosi z Berlina, iż Niemcy zaprzeczają, jakoby za dały one poważniejszych koncesyj w Małopolsce wschodniej. Jest natomiast prawdą, że Niemcy oddały do dyspozycji Sowiетom konieczne środki techniczne dla eksploatacji źródeł naftowych, a w zamian za to domagają się intynsyfikacji produkcji ropy.
/Le Petit Journal i inne z 21 I /

Czy Słowacja zmobilizuje w lutym?
-----

według wiadomości z nad granicy słowackiej, Słowacja ma jakoby zarządzić powszechną mobilizację w lutym.

Z tego samego źródła donoszą, że D.N.B. w swoich komunikatach nie zaprzecza wiadomości o militarnej aktywności Niemców w Słowacji i o obecności licznych oficerów niemieckich w tym kraju.
/L'Œuvre z 21 I /

W Niemczech potwierdzają, że nie wolno słuchać stacji radiowych włoskich i rosyjskich

Dziennik "Rote Erde" wychodzący w Dortmund na westwalii stwierdza, że rozporządzenie, zakazujące słuchania obcych stacji, obejmuje również radiostacje włoskie i rosyjskie.
/Pariser Tageszeitung z 21 I /

Dział II

P O L S K A

wiadomości o Polsce w "Manchester Guardian"

Były warszawski korespondent "Manchester Guardian" pisze o kampanii niemieckiej zdążającej do unicestwienia warstw kierowniczych społeczeństwa polskiego. Korespondent donosi, że w ubiegłym tygodniu aresztowano ks. Olgierda Czartoryskiego i braci Leona i Stanisława Sapiehów. Ks. Leon Nadziwiłł podobno został uwolniony z więzienia bolszewickiego na skutek osobistej interwencji feldmarszałka Göringa.

"Podobno Niemcy noszą się jeszcze z myślą utworzenia rządu polskiego i założenia na małej części terytorium polskiego protektoratu na wzór Czech i Moraw. Ale dotychczas nie mogli znaleźć odpowiedzialnego Polaka, który by przyjął współpracę z nacjonal-socjalistami. Uważane też jest za wysoce nieprawdopodobne, żeby ks. Nadziwiłł /chodzi zapewne o ks. Janusza - przyp. nasz/, który w swoim czasie był zwolennikiem zbliżenia się do Niemiec, a nawet do Niemiec nacjonal-socjalistycznych, podjął się tak poniżającej misji utworzenia rządu marionetkowego."

/Manchester Guardian, 17 I/

Polska okupowana przez Sowiety

"L'Europe Nouvelle" zamieszcza artykuł p. A. Boray'a p. t. "Rzeczy widziane z Polski okupowanej przez Sowiety", napisany przez "naoczego świadka". Artykuł przytacza szereg anegdotycznych scen z żołnierzami sowieckimi w Polsce, mówi o złym stanie i uzbrojeniu armii czerwonej, o dezorganizacji administracji sowieckiej, złym funkcjonowaniu ruchu kolejowego, zamarcu handlu, braku żywności etc. etc.

/L'Europe Nouvelle 20 I /

Przebieg polsko-sowieckich rokowań gospodarczych

"L'Europe Nouvelle" przynosi obszernie sprawozdanie z rokowań gospodarczych polsko-sowieckich w Moskwie z listopada 1938, napisane przez "jednego z członków delegacji polskiej". W szczególności sprawozdanie charakteryzuje wszechpotężne stanowisko p. Mikołajana i jego nastawienie antyniemieckie, dezorganizację sowieckiego aparatu gospodarczego oraz małe możliwości sowieckie w zakresie eksportu surowców.

/L'Europe Nouvelle 20 I /

P O L S K A

Jak Niemcy znęcają się nad profesorami
uniwersytetów polskich

Jak donoszą z Krakowa, profesorowie tamtejszego Uniwersytetu, wywiezieni przez Niemców do obozu koncentracyjnego w Oranienburgu pod Berlinem, znajdują się tam nadal w strasznych warunkach.

Niemcy zgolili im włosy z głów, przebrali w mundury aresztańskie i traktują ich gorzej, niż przestępców kryminalnych, bijąc ich i zmuszając przy tym do wykonywania ciężkich robót fizycznych.

większość profesorów jest w stanie zupełnego wyczerpania fizycznego.

/C.I.D./

O niedoli Polaków i Ukraińców w okupacji sowieckiej

"Regime Fascita" zamieszcza korespondencję z Bukaresztu, opartą na zeznaniach uchodźców polskich, którym udało się przedostać do Rumunii z terenu okupacji sowieckiej. Dziennik włoski podkreśla, że ludność żyje w skrajnej nędzy, znajdując się przy tym pod niehamowanym terrorem G.P.U. Władze sowieckie przystąpiły obecnie do nowych aresztowań, zwłaszcza na Wołyniu. Na terenie Małopolski przystąpiły do aresztowań wśród inteligencji i nacjonalistów ukraińskich, którzy masami wywożeni są w nieznanym kierunku.

Ważną znamienną jest, że prasa faszystowska coraz częściej zamieszcza doniesienia o polityce eksterminacyjnej okupantów sowieckich w stosunku do ludności polskiej.

/Transconti, 19 I /

O Paderewskim

"wszystkie rozgłoszenie angielskie i amerykańskie donoszą, że Paderewski postanowił nie grać tak długo, póki Polska będzie pod władzą zaborców.

/C.E. Daventry, 20 I /

Antysemityzm na Litwie

Rząd litewski wysiedla siłą wszystkich Żydów, którzy w ucieczce przed Niemcami schronili się na Litwę. 2 000 Żydów z Polski zostało ostatecznie odstawionych na granicę niemiecką.

/Daventry, C.E. 20 I /

P O L S K A

Walka z religią w Polsce

Sowiecki Związek Ateistów poświęcił 3 miliony rubli na propagandę ateizmu w Polsce. Związek żąda zamknięcia wszystkich kościołów na ziemiach polskich zajętych przez Sowiety, skonfiskowania wszystkich dóbr kościelnych, zabronienia księżom wykonywania ich czynności religijnych, wydawanie pism ateistycznych w języku polskim.

/C.E.Londyn 20 I /

Wrażenie mowy Goebbelsa w Anglii

Mowa Goebbelsa, wygłoszona w Poznaniu, nie wywołała w Anglii żadnego wrażenia, prasa angielska wstrzymuje się dotąd od komentarzy, zaznaczając, że mowa ma tak specyficzny i znany już wszystkim charakter propagandowy, że nie warto z nią nawet polemizować.

/C.E.Londyn, 20 I /

35 000 Niemców przybyło z Wołynia
do wielkopolski

Stosownie do planu przesiedleniowego, który Niemcy stosują z stałą bezwzględnością, przybyło obecnie do Poznańskiego 35 000 Niemców, zamieszkałych dotąd na Wołyniu.

/C.E.Berlin/

O wykłady w języku polskim na uniwersytecie
w Wilnie

Do Wilna udała się delegacja studentów Polaków Uniwersytetu Wileńskiego, którzy zostali przyjęci przez litewskiego ministra oświaty Jokantasa. Akademicy Polacy poruszyli w czasie audiencji sprawę wykładów w języku polskim na Uniwersytecie Wileńskim. W tej samej sprawie mają zwrócić się do ministra oświaty Polacy profesorowie Uniwersytetu wileńskiego.

/PAT, 19 I /

Prasa litewska podaje obecnie, że Biblioteka im. Wróblewskich w Wilnie przekazana została litewskiemu departamentowi kultury.

/PAT 19 I 40 /

P O L S K A

Pomoc dla polskich uchodźców wojennych

Czerwony Krzyż będzie udzielał pomocy polskim uchodźcom wojennym na terenie Wileńszczyzny oraz tym wszystkim osobom, którym nie przysługuje prawo nabycia obywatelstwa litewskiego.

/PAT, 19 I 40 /

Nowe pogłoski o wkroczeniu Niemiec do
Małopolski Wschodniej

"Le Temps" donosi z Berna, że pogłoski, według których Sowiety miałyby ustąpić Niemcom niektóre kopalnie nafty na południo-wschód od Łwowa w Małopolsce Wschodniej spowodowały, że niemieckie koła rządowe dały wyjaśnienie, które w rzeczywistości pozwala przypuszczać, że między Berlinem a Moskwą została względnie na być zawarta umowa o eksploatacji przez Niemcy lub na ich rachunek kopalń nafty w Polsce, okupowanej dotąd przez Rosjan.

Zdaniem korespondenta berlińskiego "Basler Nachrichten", Niemcy oddały do dyspozycji Rosji środki techniczne, niezbędne dla eksploatacji kopalń naftowych a w zamian za to zażądały od Rosji zwiększenia produkcji naftowej.

Natomiast "National Zeitung" Bazylea, utrzymuje, że odstąpienie Niemcom źródeł naftowych w Małopolsce nastąpiło za cenę pomocy, którą mają okazać Niemcy Rosji w wojnie przeciwko Finlandii. Umowa ta wskazuje, do jakiego stopnia niepowodzenia w Finlandii na wyrężyły żywotne siły Związku Sowieckiego. Zajęcie kopalń małopolskich było świętowane w Moskwie jako niezwykle sukces. Jeżeli dzisiaj Stalin zmuszony jest je odstąpić Niemcom, dowodzi to, że stał się on słaby wobec swego berlińskiego partnera.

według informacji "Paris-Soir" chodzi tu o okręg staniśławowski i kołomyjski, gdzie nafty jest mało. Utrzymują, że kopalnie nafty w tych okręgach zostały odstąpione Niemcom na 99 lat.

Dziennik ten notuje jednocześnie pogłoskę, że Sowiety udzieliły Niemcom koncesji w zagłębiu Krzywego Bogu, gdzie są pokłady rudy i manganu. Surowce te mają teraz być intensywnie eksploatowane i wywożone do Niemiec przez terytorium Małopolski Wschodniej, której koleje mają przejść pod kontrolę niemiecką.

W ten sposób, podkreśla "Paris-Soir", wojska niemieckie usadowią się na granicy rumuńskiej, co stanie się w re-

P O L S K A

kach Niemiec nowym instrumentem wywierania presji na Rumunię, z pominięciem "bastionu" węgierskiego.
/Le Temps, Paris-Voir z 21 I /

Agencja Transconti donosi z nad granicy sowieckiej, że z różnych stron nadchodzą wiadomości o pojawianiu się wojsk niemieckich w części Małopolski wschodniej, będącej pod okupacją niemiecką. Oddziały wojsk niemieckich miały jakoby przybyć dla strzeżenia linii kolejowej Sambor-Worochta-Stanisławów. Część oddziałów niemieckich kwaterować ma we lwowskich koszarach ułańskich. W Łożomyi znajduje się obecnie grupa niemieckich oficerów sztabowych.

Doniesienia są sprzeczne co do liczebności wojsk niemieckich. Według jednych informacji są to nieznaczne oddziały, inne natomiast mówią o pojawieniu się aż trzech dywizyj piechoty i 200 czołgów.

U w a g a: Prawie wszystkie dzienniki paryskie omawiają obszernie rzekome odstąpienie, czy też wydzierżawienie Niemcom przez Sowiety zagłębia naftowego w Małopolsce wschodniej, podając różne w tej sprawie informacje, ale oparte są one, jak dotąd, głównie na pogłoskach i przypuszczeniach, to też trzeba je traktować z pewną ostrożnością i odczekać oficjalnego ich potwierdzenia.

Nowe pogłoski o utworzeniu "państwa polskiego"

Brukselska "La Gazette" donosi, że Niemcy mają jakoby zaofiarować obecne tzw. gubernatorstwo w formie protekturatu członkowi jednej z polskich rodzin książęcych.
/PAT z 20 I 40 i Epoque z 21 I /

Polskie czynniki oficjalne oświadczają PAT-owi, że próby tego rodzaju były już wielokrotnie czynione, zawsze jednak kończyły się niepowodzeniem wobec kategorycznej odmowy ze strony Polaków, do których się zwracano.
/PAT z 20 I 40 /

Rozkaz Naczelnego Wodza gen. Sikorskiego
do żołnierzy lotnictwa

Naczelnny Wódz polskich sił zbrojnych gen. Sikorski ogłosił rozkaz do żołnierzy lotnictwa polskiego, w którym stwierdza, że lotnik polski w czasie najazdu niemieckiego dobrze się bił. Obecnie we Francji i Anglii już została rozpoczęta organizacja lotnictwa polskiego a od lotników polskich zależeć będzie jego siła i jakość.
/C.I.D./

P R A S A   N I E D Z I E L N A   O   P O L S C E

Paderewski w Paryżu

Pod tym tytułem zamieszcza "L'Ordre" artykuł Jean Virarda na czołowym miejscu. Autor pisze obszernie o politycznej, artystycznej i charytatywnej działalności Paderewskiego, kreśląc w słowach pełnych uznania życiorys wielkiego Polaka.

Virard kończy stwierdzeniem, że Paderewski jest wcieleniem duszy Polski. Polacy z entuzjazmem skupiają się wokół tego, który jest człowiekiem o wielkim sercu i wielkiej duszy.

/L'Ordre z 21 I /

Georges Duhamel w ambasadzie polskiej

O przemówieniu Duhamela w ambasadzie polskiej pisze "Le Petit Journal" z 21 I 40, który zamieszcza obszerne wyjątki z jego mowy p.t. "Naród, który posiada bogate dziedzictwo języka, sztuki i myśli - nie upada".

Wzmiankę o przyjęciu zamieszcza "Excelsior" z 21 I.

Zgon prof. Smoleńskiego w niemieckim obozie
koncentracyjnym

W niemieckim obozie koncentracyjnym zmarł słynny geolog polski, prof. Smoleński.

/PAT z 20 I /